

ADVIES

BELEIDSPRIORITEITEN 2024-2029

Advies van de Adviescommissie Economische Migratie, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.commissieeconomischemigratie.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Advies op eigen initiatief

Goedkeuring 5 maart 2024

Contactpersonen	Liselotte Hedeboom	lhedeboom@serv.be
	Linde Buysse	lbuyse@serv.be
	Niels Morsink	nmorsink@serv.be

Inhoud

Vlaanderen als aantrekkelijke regio voor economische migratie	4
Een visie op lange termijn uitbouwen	6
Beleidsprioriteiten 2024-2029	8
Zet in op snelle en klantvriendelijke procedures	9
Werk verder aan een duidelijk en eenvoudig regelgevend kader	13
Realiseer een goede dienstverlening aan arbeidsmigranten en ondernemingen	17
Versterk de positie van de arbeidsmigrant	18
Eindnoten	20

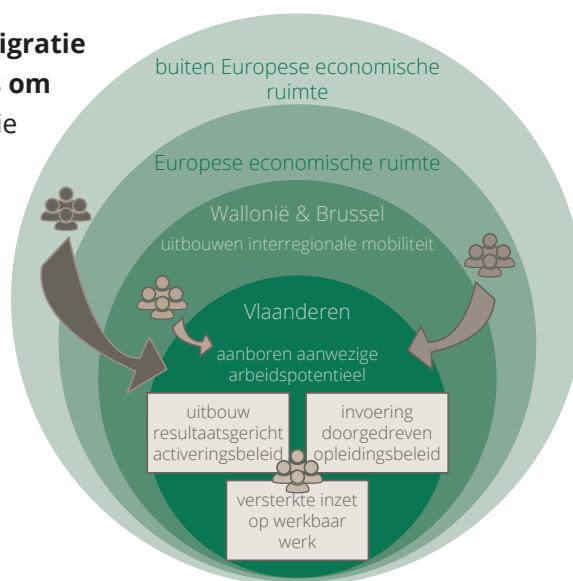
Vlaanderen als aantrekkelijke regio voor economische migratie

In een context van aanhoudende arbeidsmarktkrapte op Vlaams én Europees niveau moet Vlaanderen volop inzetten op de kansen van economische migratie. Vlaanderen moet vlot en gericht buitenlands talent en vaardigheden kunnen aantrekken. Naast een sterke visie op lange termijn, vraagt dat snelle en klantvriendelijke procedures, een duidelijk en eenvoudig regelgevend kader, een goede dienstverlening aan arbeidsmigranten en ondernemingen, en het versterken van de positie van de arbeidsmigrant.

Vlaanderen kent vandaag een ongekende krapte op de arbeidsmarkt die ook de komende jaren verder zal aanhouden. De spanningsindicator, het aantal werkzoekenden zonder werk in bemiddeling per openstaande vacature rechtstreeks gemeld aan VDAB, kent een dalende trend: van 5,4 in december 2017 tot 2,3 in januari 2024¹. Ook de algemene knelpuntberoepenlijst die VDAB jaarlijks opstelt, bevat steeds meer knelpuntberoepen: de lijst van 2024 telt 241 beroepen, 7 meer dan in 2023 en 34 meer dan in 2022². Door de vergrijzing zal bovendien de vraag naar vervanging van 55-plussers blijven stijgen en het aandeel van de bevolking op beroepsactieve leeftijd blijven dalen³.

De nood om buiten Europa te rekruteren zal steeds groter worden. Ook de EU kent immers een vergrijzende en krimpende beroepsbevolking. Tegen 2070 zal de omvang van de bevolking op beroepsactieve leeftijd zijn afgenomen van ongeveer 65 % in 2019 tot 56 % à 54 % van de totale EU-bevolking in de EU-274. Tot nu toe zijn migratiestromen uit Centraal en Oost-Europa fundamenteel geweest om tekorten in sectoren zoals transport en bouw op te vangen⁵. Maar deze landen ervaren meer en meer een daling in hun geboortecijfer waardoor op kortere termijn ook deze landen te kampen krijgen met arbeidskrapte.

Het concentrisch model inzake economische migratie blijft het uitgangspunt voor de sociale partners om de krapte op de arbeidsmarkt aan te pakken (zie Figuur 1). In eerste instantie moet worden gekeken of een vacature binnen Vlaanderen ingevuld kan worden. In geval van tekort aan arbeidskrachten op de Vlaamse arbeidsmarkt, moet worden gepoogd arbeidskrachten uit de andere gewesten aan te trekken. Pas daarna kan naar de Europese arbeidsmarkt worden gekeken en vervolgens pas buiten de Europese economische ruimte.

Figuur 1 Aanboren van arbeidspotentieel volgens concentrisch model

Het is essentieel om het concentrisch model op een correcte manier te operationaliseren.

Voor de sociale partners moet dat gebeuren aan de hand van surplussen aan arbeidsmarktkrachten in andere regio's en landen. Geen tekorten in andere regio's of landen staat immers niet gelijk aan een overschot.

Voor sociale partners is economische migratie een deel van de oplossing voor de huidige ongekende krapte en mismatch op de arbeidsmarkt. Gezien de arbeidsmarkttekorten en demografische trends in Vlaanderen en de gehele EU, blijft het aanboren van het aanwezige arbeidspotentieel in Vlaanderen, het uitbouwen van interregionale mobiliteit en het inzetten op mobiliteit binnen de EU belangrijk maar onvoldoende. Vlaanderen moet ook een aantrekkelijke regio voor economische migratie worden. Gezien de huidige ongekende krapte en kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt is vandaag een én-én verhaal nodig in Vlaanderen.

In dit advies:

1. vragen de sociale partners om economische migratie met een sterke visie op lange termijn tegemoet te treden en geven aan wat daarbij belangrijke elementen zijn,
2. formuleren de sociale partners beleidsprioriteiten voor de legislatuur 2024-2029 om Vlaanderen aantrekkelijk te maken voor arbeidsmigranten en om de kansen van economische migratie als deel van de aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt volop te benutten.

Een visie op lange termijn uitbouwen

De sociale partners vragen om **economische migratie met een sterke visie op lange termijn tegemoet te treden** en volop de kansen van economische migratie te benutten. Voor de adviescommissie is het **belangrijk om in te zetten op economische migratie als een deel van de aanpak van de grote krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt**. Arbeidsmigratie is geen doel op zich maar wel essentieel voor onze economie vandaag.

Voor de sociale partners zijn volgende elementen belangrijk:

- **Het concentrisch model blijft het uitgangspunt** (zie Figuur 1). Economische migratie is een deel van de aanpak van de grote krapte op de arbeidsmarkt, naast de uitbouw van de interregionale mobiliteit en permanente aandacht en inspanningen om het aanwezig potentieel in Vlaanderen aan te spreken. Dit model moet correct worden geoperationaliseerd aan de hand van surplussen in plaats van tekorten aan arbeidskrachten in andere regio's en landen (zie ook Migratielijst voor middengeschoolde functies).
- **Het beleid inzake economische migratie moet inzetten op een quadruple winsituatie en het principe van ethische rekrutering**. Economische migratie moet in de praktijk rekening houden met en zoveel mogelijk een winsituatie vormen voor de belangen van het herkomstland, van de individuele migrant, van de specifieke onderneming en van de ontvangende samenleving. Ethische rekrutering is daarbij het uitgangsprincipe.

- **Het is belangrijk om het model van economische migratie via gecombineerde vergunningen voor de bestaande categorieën zo aantrekkelijk mogelijk te maken, als alternatief voor detacheringen.** In 2022 kende Vlaanderen 10.957 eerste toelatingen tot arbeid toe en 4.878 hernieuwingen⁶. Samen met de toegekende toelatingen tot arbeid in het Waalse gewest (2.053) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (6.712) gaat het om 24.600 toegekende toelatingen tot arbeid. In datzelfde jaar werden 214.062 naar België gedetacheerde personen in LIMOSA geregistreerd, voor Vlaanderen lag dat in 2020 rond de 165.000⁷. Van deze gedetacheerde personen had 21% een nationaliteit van een derde land. Binnen deze groep hebben vooral de derdelanders die vanuit een EU-onderneming gezonden worden sterk aan belang gewonnen: hun aandeel stijgt van 4% in 2012 naar 18% in 2022.
- **Toekomstige noden moeten meer in rekening worden gebracht aan de hand van demografische prognoses, competentieprognoses ...** voor Vlaanderen, België, de EU en het land van herkomst. Dat is belangrijk om een gericht beleid te voeren. Zo kan bij opmaak van de migratielijst voor middengediplomeerde functies al rekening worden gehouden met de sectorprojecties van het Steunpunt Werk.
- **Het beleid inzake economische migratie moet rekening houden met en inspelen op de sociale gevolgen voor de bredere samenleving,** bv. op het vlak van huisvesting, onderwijs en kinderopvang.
- **Het beleid inzake economische migratie moet evidence-informed vorm worden geven.** Kwaliteitsvolle data en wetenschappelijk onderzoek zijn daarbij belangrijk, ook om het beleid blijvend af te stemmen op de realiteit. De sociale partners kijken uit naar de resultaten van de evaluatiestudie *Improving the Economic Migration Framework to Attract and Retain Talent – Flanders* van de OESO.
- **De Vlaamse Regering moet verder inzetten op structurele betrokkenheid van de Adviescommissie Economische Migratie bij de voorbereiding en evaluatie van het beleid op vlak van economische migratie in Vlaanderen en de adviezen ter harte nemen.** Binnen de adviescommissie zoeken de sociale partners mee naar onderbouwde en gedragen antwoorden op de uitdagingen inzake economische migratie. Het is cruciaal de adviescommissie in een vroege fase over belangrijke beleidskwesties en regelgeving om advies te vragen, onder meer over de implementatie van EU-regelgeving die momenteel wordt herwerkt.

Beleidsprioriteiten 2024-2029

In dit onderdeel formuleren de sociale partners **beleidsprioriteiten voor de legislatuur 2024-2029 om Vlaanderen aantrekkelijk te maken voor arbeidsmigranten en om de kansen van economische migratie als deel van de aanpak van de krapte op de arbeidsmarkt volop te benutten**. Om dat te realiseren moeten we:

- inzetten op snelle en klantvriendelijke procedures,
- verder werken aan een duidelijk en eenvoudig regelgevend kader,
- een goede dienstverlening aan arbeidsmigranten en ondernemingen realiseren,
- de positie van de arbeidsmigrant versterken.

Beleidsprioriteit 1

ZET IN OP SNELLE EN KLANTVRIENDELIJKE PROCEDURES

Realiseer opnieuw performante doorlooptijden

Er moet snel werk worden gemaakt van korte doorlooptijden bij aanvragen voor toegang tot arbeid. Voor werkgevers en kandidaat arbeidsmigranten is het essentieel dat er snel duidelijkheid is over de toelating tot arbeid. De Vlaamse aanvraagprocedure was in het verleden zeer performant. Sinds de invoering van de Gecombineerde Vergunning zijn de doorlooptijden sterk vertraagd. Arbeidsvergunningen voor visumvrijgestelde personen werden voor 2018 binnen de drie weken afgeleverd. Vandaag ligt de indicatieve behandeltijd voor eerste aanvragen op minstens twee maanden en loopt voor sommige categorieën op tot het dubbele. Deze tijd slaat bovendien enkel op de vermoedelijke tijd voor het onderzoek van het dossier van start gaat.⁸ Voor gecombineerde vergunningen moet de Dienst Vreemdelingenzaken daarna nog een eindbeslissing nemen. Voor eerste aanvragen duurt dit acht tot tien weken.⁹

Realiseer doorlooptijden van maximaal 1 maand tussen het indienen van de aanvraag en de beslissing. De sociale partners vragen daarom:

- **Een correcte omzetting van de vooropgestelde termijn van maximaal 4 maanden uit de Single Permit richtlijn (Art. 5.2) zodat die termijn ook volgens de Belgische wetgeving begint te lopen vanaf indiening van de aanvraag en niet vanaf een ontvankelijkheidsverklaring.** Hetzelfde artikel 5.2 uit de richtlijn stelt bovendien dat een aanvraag zo snel als mogelijk moet worden behandeld¹⁰. Op basis van de Belgische wetgeving¹¹ begint de termijn pas te lopen na de kennisgeving door de bevoegde gewestelijke administratie van het feit dat de aanvraag volledig, en dus ontvankelijk, is. Hoewel het Vlaams Gewest een termijn van maximaal tien dagen oplegt voor een beslissing over de volledigheid van het dossier, wordt dat niet gerespecteerd. In de praktijk wordt er al geruime tijd amper of geen aparte ontvankelijkheidsbeslissing meer genomen. Hierdoor begint de maximumtermijn van vier maanden in de praktijk vaak pas na twee tot drie maanden te lopen¹² en worden de termijnen kunstmatig gerekt. De commissie kijkt in deze uit naar de herwerkte Single Permit richtlijn en implementatie er van.
- **Een nauwgezette monitoring en evaluatie van het volledige proces van de Gecombineerde Vergunning.** Daarbij moet worden gekeken naar de mogelijke oorzaken van

de vertraagde doorlooptijden, oorzaken van de verschillen in doorlooptijd bij de Dienst Vreemdelingenzaken voor Franstalige dan wel Nederlandstalige dossiers, mogelijke bottlenecks in de procedure, vroegere succesfactoren ... en daar snel op worden ingespeeld.

- **De arbeids- en verblijfsaanvraag door de Gewesten en de Dienst Vreemdelingenzaken zoveel mogelijk parallel te behandelen in plaats van serieel.** Op dit moment moet de Dienst Vreemdelingenzaken wachten totdat het betrokken Gewest de arbeidsaanvraag heeft behandeld. Werkgevers moeten echter alle relevante documenten voor de arbeids- en verblijfsaanvraag tegelijkertijd op het uniek loket 'Working in Belgium' opladen.
- **Meer en goed opgeleid personeel om de doorlooptijden te verkorten, achterstand weg te werken en een snelle dossierafhandeling te garanderen.** De Vlaamse aanvraagprocedure moet opnieuw competitief zijn met andere landen.
- **De impact van recente wijzigingen op de aflevering van vergunningen en de doorlooptijden te monitoren en evalueren.** Het gaat onder meer over het BVR betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers dat op 1 maart 2024 in werking treedt. Zorg voor snelle bijstellingen of maatregelen wanneer de doorlooptijden verder blijven oplopen.
- **Verder in te zetten op een efficiënt werkend uniek loket** (zie beleidsprioriteit 2).

Ontwikkel het elektronisch platform Working in Belgium verder tot een volwaardig uniek loket

De sociale partners vragen om verder te investeren in de ontwikkeling van het platform Working in Belgium tot een volwaardig uniek, elektronisch loket. Sinds 2021 verzekert dit elektronisch platform één digitaal indieningspunt voor alle aanvragen gecombineerde vergunning, onafhankelijk van de bevoegde regionale entiteit. Het platform zorgt ook voor een digitale flow van dossiers tussen de respectieve bevoegdheidsniveaus. **De sociale partners vragen om dit platform verder uit te werken zodat het voldoet aan volgende elementen:**

- **Het elektronisch platform is een uniek loket.** Wanneer de werkgever de nodige documenten hierop plaatst wordt er automatisch een bisnummer aangemaakt. Daarna worden de documenten automatisch aan het gewest bezorgd en vervolgens aan de Dienst Vreemdelingenzaken.
- **Werkgevers moeten steeds kunnen controleren of en hoe lang een werknemer mag worden tewerkgesteld en op de hoogte worden gehouden van relevante wijzigingen in het dossier** van de door hen tewerkgestelde werknemers.
- **Werknemers die een verblijfsvergunning aanvragen moeten zelf aan de hand van hun bisnummer toegang krijgen tot hun volledige individueel dossier** (inclusief het arbeidscontract) om op die manier te kunnen opvolgen welke beslissingen er worden genomen, welke termijnen er spelen, welke procedures er eventueel nog mogelijk zijn voor

de verlenging van hun aanvraag, ... De betrokken werknemer moet dus zicht krijgen op de aanvraagprocedure en – eens de aanvraag aanhangig is en ontvankelijk – verder toegang hebben tot consultatie van zijn/haar dossier aan de hand van een identificatienummer.

- **In het kader van ketenaansprakelijkheid moeten de aannemer en de intermediaire aannemer de nodige gegevens op een vlotte manier kunnen verifiëren en zo nodig eenmalig door de rechtstreekse onderaannemer laten aanbrenge**n. Op die manier blijven de administratieve lasten in het kader van ketenaansprakelijkheid beperkt.¹³
- **Het uniek loket moet voor de inspectiediensten ook een tool zijn om doelgerichte controles uit te voeren tegen fraude en misbruik.** Het is dan ook belangrijk dat de bevoegde inspectiediensten via het recent gewijzigde samenwerkingsakkoord houdende de creatie van een elektronisch platform toegang krijgen tot het uniek loket¹⁴.
- **Zorg voor een sterke koppeling tussen het uniek loket en andere websites met informatie gericht op arbeidsmigratie.** Recent lanceerde Vlaanderen de website 'Your Future in Flanders – Let's make it work' om arbeidsmigranten te informeren hoe het wonen, leven en werken is in Vlaanderen. Het is belangrijk dat de verschillende diensten samenwerken in het uitwerken van informatietools en -campagnes.

Daarnaast blijft de achterliggende samenwerking en communicatie tussen de verschillende betrokken overheden (Dienst Vreemdelingenzaken, gewesten, gemeenten, consulaten) een belangrijk werkpunt.

Zet in op rekrutering voor knelpuntberoepen in derde landen

Laat VDAB actieve rekruteringsacties in derde landen voor bepaalde kwantitatieve knelpuntberoepen binnen een transparant kader mee faciliteren. Connecteer daarbij met andere bevoegde instanties zoals Flanders Investment & Trade. Overeenkomstig de samenwerking met andere publieke bemiddelingsdiensten binnen de EU via EURES connecteert VDAB ook met arbeidsbemiddelingsdiensten buiten de EU. Uiteraard moeten al deze (tijdelijke) rekruteringsacties deel uitmaken van een beleid dat onder meer rekening houdt met de belangen van het herkomstland, de individuele migrant, de onderneming en de ontvangende samenleving en het principe van ethische rekrutering (zie Een visie op lange termijn uitbouden). Via partnerschappen kan tegelijkertijd worden geïnvesteerd in opleiding in het herkomstland, zoals beroeps- en taalopleidingen.

Volg vanuit Vlaanderen het EU Skills and Talent Package actief op. Het gaat onder meer over partnerschappen over arbeidsmigratie van de EU met derdelanden.

Zorg voor een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen¹⁵

Het realiseren van een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen blijft een prioriteit voor de sociale partners. Korte afhandelingstermijnen, beperkte kosten en een flexibele bewijslast zijn daarbij belangrijk. In afwachting van een versterking en hervorming van NARIC vraagt de adviescommissie om bij volledige erkenningen van buitenlandse studiebewijzen prioritair te focussen op beroepen waar een specifiek diploma noodzakelijk is om toegang te krijgen tot het beroep. Voor gereguleerde beroepen is die volledige erkenning verplicht, voor heel wat beroepen is een niveaugelijkwaardigheid voldoende. Maak ook werk van een precedentendatabank en een authenticiteitsverklaring die werkgevers een snelle en geloofwaardige indicatie van de waarde van het buitenlandse studiebewijs kunnen geven. Een voorwaardelijke erkenningsprocedure, bindend voor de hogeronderwijsinstellingen, kan leiden tot meer volwaardige erkenningen. In zo een procedure erkent NARIC een studiebewijs op voorwaarde dat nog een bepaald opleidingsonderdeel, masterproef ... wordt behaald. Het is belangrijk om ook werkgevers te informeren over de bestaande erkenningsprocedures.

Zorg voor een automatische erkenning tussen gewesten en gemeenschappen binnen België van erkende diploma's, beroepskwalificaties, deelkwalificaties en competenties. De erkenning van buitenlandse diploma's is gemeenschapsmaterie waardoor erkenningsprocedures verschillend zijn in Vlaanderen en de Franstalige of Duitstalige gemeenschap. Ook impliceert de erkenning in de ene gemeenschap niet automatisch een erkenning in de andere gemeenschappen.

Zet waar nodig en relevant ook verder in op een goed werkend EVC-beleid als onderdeel van de erkenningsprocedure bij NARIC. Realiseer daartoe meer EVC-trajecten en beroeps- en relevante deelkwalificaties, ook voor arbeidsmigranten. Maak het instrument bekender, breidt het aantal EVC-standaarden verder uit, laat meer organisaties zich als EVC-testcentrum erkennen en zorg voor laagdrempelige trajecten.

Beleidsprioriteit 2

WERK VERDER AAN EEN DUIDELIJK EN EENVOUDIG REGELGEVEND KADER

Gecombineerde vergunning

Geef arbeidsmigranten uit derde landen bij stopzetting van het contract 12 maanden om nieuw werk te vinden en bied deze derdelanders altijd de mogelijkheid om de aanvraag op het nationaal grondgebied in te dienen. Vandaag is dat 90 dagen en in het IMC Migratie en Integratie (7 juli 2023) werd een verlenging tot 180 dagen afgesproken¹⁶. Pas het Samenwerkingsakkoord van 2 februari 2018 daarom aan (Art. 36, §2). In deze periode dient de buitenlandse werknemer toegang te krijgen tot alle opgebouwde sociale rechten en begeleiding door een arbeidsbemiddelingsdienst in coördinatie met sectorale partners. Wanneer derdelanders dan werk vinden, moeten zij een uitzondering krijgen voor de verplichting om niet op het grondgebied aanwezig te zijn wanneer zij een nieuwe vraag tot toelating tot arbeid indienen.

Maak de gecombineerde vergunning overdraagbaar. Vandaag wordt een gecombineerde vergunning toegekend om een bepaalde job bij een bepaalde werkgever uit te oefenen. De sociale partners vragen dat de werknemer op eigen initiatief van werk moet kunnen veranderen zonder dat de nieuwe werkgever opnieuw een volledige aanvraagprocedure moet doorlopen. Dit is een manier om afhankelijkheid van één werkgever tegen te gaan. Daarbij moet de nieuwe tewerkstelling wel voldoen aan de voorwaarden zoals de loondrempel van het BVR buitenlandse werknemers.

Migratielijst voor middengeschoolde functies

Realiseer een accurate en dekkende lijst van middengeschoolde functies voor economische migratie. Voor deze functies geldt een vermoeden van structureel tekort op de Vlaamse arbeidsmarkt en kan een werkgever zonder individueel arbeidsmarktonderzoek een derdelander aanwerven voor de functies op deze lijst. De lijst is belangrijk om een aantrekkelijk model van economische migratie te realiseren. Tegelijkertijd vormt de lijst een instrument om sociale misbruiken en fraude tegen te gaan gezien werkgevers werknemers voor de geselecteerde beroepen rechtstreeks op de loonlijst plaatsen.

Optimaliseer de werkwijze om tot de lijst van middengeschoolde functies waarvoor een structureel tekort aan arbeidskrachten bestaat. De adviescommissie werkte in haar advies over de lijst van 2023¹⁷ verschillende voorstellen uit. Het gaat onder meer over:

- **Meer transparantie**, bv. in het Ministerieel Besluit dat deze lijst vastlegt consequent de beroepsnamen van VDAB te hanteren,
- **Een correcte operationalisering van het concentrisch model op basis van surplusen.** Nu ligt de focus op tekorten in andere regio's en Europese landen. Maar geen tekorten in andere regio's of landen staat niet gelijk aan overschot dat het grote tekort in Vlaanderen kan compenseren. Indien dit operationeel niet mogelijk is moet de algemene knelpuntberoepenlijst gevolgd worden,
- **Pistes voor een toekomstbestendige lijst.** Het gaat om mogelijkheden om ook rekening te houden met toekomstige aanwervingsbehoeften en de vergrijzing in sectoren.

Categorie overige – individueel arbeidsmarktonderzoek

Zorg voor duidelijke en transparante instructies voor toelatingen tot arbeid via de categorie overige. Wanneer een functie niet tot de vrijgestelde categorieën voor economische migratie behoort, is een toegang tot arbeid enkel mogelijk via een individueel arbeidsmarktonderzoek. Een werkgever moet dan aantonen dat het in deze concrete situatie niet mogelijk is om binnen een redelijke termijn een arbeidskracht te vinden op de lokale arbeidsmarkt. Vanaf maart 2024 zijn aanvragen binnen de categorie overige enkel ontvankelijk wanneer het gaat om functies die voorkomen op de algemene knelpuntberoepenlijst van de VDAB.

Monitor en evalueer de impact van de recente verlenging van de verplichte publicatietermijn van de vacatures binnen de categorie overige op de termijn om een aanwerving te doen binnen deze procedure. Op basis van het BVR buitenlandse werknemers dat op 1 maart 2024 in werking treedt, dient een werkgever de vacature gedurende minimaal negen weken te publiceren op de platformen van VDAB en EURES alvorens een aanvraag te doen via de categorie overige. Voorheen was dit zes weken.

Studenten

Voorzie een proceduredocument dat het wettelijk verblijf van studenten in het statuut van zoekjaar naar arbeidsmigrant garandeert. Sinds 2022 kunnen studenten die hun studies afronden wettelijk een jaar verblijven onder het statuut zoekjaar om over te stappen naar het statuut van arbeidsmigrant. Door de lange doorlooptijden bij de aanvragen komen regelmatig studenten in de situatie dat ze hun aanvraag voor overgang van het statuut van zoekjaar naar arbeidsmigrant tijdig indienden maar na afloop van het zoekjaar nog geen beslissing daarover hebben ontvangen en geen geldig verblijfsdocument meer hebben. Een aanpassing van bijlage 49 of het voorzien van een bijlage 15 kan op korte termijn voor een oplossing zorgen. Zorg er tevens voor dat studenten tijdens hun zoekjaar de nodige informatie ontvangen en toegang hebben tot ondersteuning van de arbeidsbemiddelingsdienst.

Seizoenarbeid

Waarborg gelijke behandeling Europese en derdelander seizoenarbeiders door de principes die van toepassing zijn op seizoenarbeiders van de nieuwe EU-landen ook toe te passen voor seizoenarbeiders uit derdelanden. Voor de seizoenarbeiders die in België werken vanuit de verschillende nieuwe lidstaten van Midden-Europa werd als voorwaarde gesteld dat het sectoraal afgesproken loon moest worden gerespecteerd. Op die manier verdienen de seizoenarbeiders van de nieuwe EU-landen hetzelfde loon als de Belgische seizoenarbeiders.

Au pairs

Realiseer de driestapsoplossing uit het advies¹⁸ van de Adviescommissie Economische Migratie, met name de gekendheid van elke au pair bij de inspectie, plaatsing van een au-pair jongere via een derde partij en de voorwaarde voor een culturele uitwisseling.

Dit werd ook afgesproken binnen het IMC Migratie en Integratie (7 juli 2023). Op Vlaams niveau impliceert dit o.a. bepalen dat de arbeidsovereenkomst van een jonge au pair enkel mogelijk is door tussenkomst van een erkende derde die als werkgever optreedt. Daartoe werd reeds een wijziging van het decreet van 10 december 2010 betreffende de private arbeidsbemiddeling doorgevoerd en volgt nog een uitvoeringsbesluit. Een erkend au pairs-bureau zal als uitzendkantoor fungeren en het gastgezin als gebruiker met het werkelijke gezag.

Beroepskaarten

De sociale partners vragen een evaluatie van de nieuwe procedure voor beroepskaarten die in januari 2022 in werking trad. Het decreet en bijhorende uitvoeringsbesluit¹⁹ voeren drie categorieën van zelfstandigen in (startups & scale-ups, klassieke ondernemingen en speciale statuten) en een toetsing van de economische meerwaarde voor Vlaanderen. Klassieke ondernemingen moeten over een minimumstartkapitaal van 18.600 euro (geïndexeerd bedrag sinds 1 maart 2023: 20.058€) beschikken²⁰. In 2022 reikte de Vlaamse overheid 223 beroepskaarten op basis van eerste aanvragen uit. Dat is een daling van 53% ten opzichte van 2021 en mogelijks een gevolg van de nieuwe procedure. Het aantal uitgereikte beroepskaarten op basis van hernieuwingen steeg in 2022 licht met 5% ten opzichte van een jaar eerder.

Verduidelijk de regionale economische strategie in het kader van de toekenning van beroepskaarten. Het decreet en uitvoeringsbesluit stellen dat wanneer de zelfstandige beroepsactiviteit niet zowel banen creëert als investeringen met zich mee brengt, de buitenlandse onderdaan moet aantonen dat de beoogde zelfstandige beroepsactiviteit een gunstig effect heeft op het bestaande economische weefsel in Vlaanderen. Dit wordt niet verder verduidelijkt in het decreet, noch in het uitvoeringsbesluit.²¹ Er is nood aan meer toelichting over wat wordt verstaan onder de regionale economische strategie, aan wie advies kan worden gevraagd en wie het uiteindelijk oordeel velt.

Overweeg een versoepelde procedure voor beroepskaarten wanneer het gaat over knelpuntberoepen. De sociale partners vragen om, gelijkaardig aan de procedures voor werknemers, na te gaan of een versoepelde procedure voor beroepskaarten binnen knelpuntberoepen kan worden uitgewerkt.

Ketenaansprakelijkheid

Rol de regelgeving rond ketenaansprakelijkheid verder uit door informatie en begeleiding van de betrokken bedrijven met betrekking tot gepaste zorgvuldigheidsplicht en zet in op opvolging en handhaving. Ketenaansprakelijkheid is voor de sociale partners een middel om de rechten van werknemers te beschermen en een gelijk speelveld voor ondernemingen te waarborgen. De sociale partners keuren illegale tewerkstelling af die in de eerste plaats de betrokken werknemers treft, en tegelijkertijd zorgt voor oneerlijke concurrentie en negatieve beeldvorming creëert ten opzichte van bonafide bedrijven en economische migratie.

Houd daarbij rekening met de gedeelde principes inzake ketenaansprakelijkheid van de sociale partners²². Het gaat over:

- **Gepaste zorgvuldigheid.** Dat gaat over verantwoorde bedrijfsvoering en voldoende zicht op de situatie op de werkvloer. Voor de Vlaamse sociale partners wordt dit geoperationaliseerd door middel van zowel de schriftelijke verklaring als effectieve preventieve acties die de aannemer zouden moeten toelaten kennis te hebben van misstanden.
- **Afstemming met het federale en het Europese niveau.** Het is noodzakelijk dat de principes die gehanteerd worden eenvormig en duidelijk zijn.
- **Rechtszekerheid voor ondernemingen.** Het moet zeer duidelijk zijn wie wanneer welke acties ten aanzien van wie moet ondernemen. Daarbij moet er rekening worden gehouden met administratieve eenvoud zodat de talrijke bonafide opdrachtgevers en aannemers niet disproportioneel worden belast. Het kan niet de bedoeling zijn om ondernemingen een controlerende bevoegdheid te geven, die aan de sociale inspectie moet blijven toekomen.
- **De Vlaamse sociale inspectie moet de nodige handvaten** (tijd, middelen en instrumenten) **hebben, verder ontwikkelen met de inspecties van andere niveaus en aangrijpen** om illegale tewerkstelling beter te bestrijden en dus ketenaansprakelijkheid te optimaliseren.

Beleidsprioriteit 3

REALISEER EEN GOEDE DIENSTVERLENING AAN ARBEIDSMIGRANTEN EN ONDERNEMINGEN

Realiseer een goede dienstverlening aan arbeidsmigranten en ondernemingen. Economische migratie is meer dan matching. Het gaat om mensen en de onderneming is vaak de houvast van de derdelander in de eerste fase.

Werk het warm welkom beleid voor arbeidsmigranten verder uit. Arbeidsmigranten moeten bij lokale initiatieven terecht kunnen voor (praktische) informatie over onder meer huisvesting, gezondheidszorg, bankzaken, verzekeringen en scholing. Ook ondernemingen hebben in het kader van economische migratie nood aan administratieve dienstverlening en ondersteuning huisvesting, kinderopvang, ... De eenmalige projectmiddelen voor de verdere uitbouw van een warmwelkomhuis in elke provincie en de nieuwe website *Your Future in Flanders, let's make it work* zijn een positieve stap. Het is daarbij belangrijk dat ook een samenwerking met provinciale en gemeentelijke actoren wordt uitgebouwd en dat ook alle arbeidsmigranten in de warmwelkomhuizen terecht kunnen. Voor de adviescommissie betekent een warm welkom ook begeleiding, bv. over huisvesting en arbeidsmarkt.²³

Beleidsprioriteit 4 VERSTERK DE POSITIE VAN DE ARBEIDSMIGRANT

Het versterken van de positie van de arbeidsmigrant is belangrijk om de arbeidsrechten van deze personen te beschermen en tegelijkertijd oneerlijke concurrentie tegen te gaan. Snelle doorlooptijden (zie Realiseer opnieuw performante doorlooptijden), een duidelijk en eenvoudig regelgevend kader (zie beleidsprioriteit 2), toegang tot het eigen dossier (zie Ontwikkel het elektronisch platform Working in Belgium verder tot een volwaardig uniek loket) zijn daarbij essentiële elementen die hierboven reeds aan bod kwamen. Daarnaast is het belangrijk om arbeidsmigranten te informeren over hun arbeids- en verblijfsrechten en plichten, duidelijkheid te verschaffen over wie de kost draagt van arbeidsmigratie en aandacht te hebben voor huisvesting van arbeidsmigranten.

Informeer arbeidsmigranten vroeg over arbeids-, sociale en verblijfsrechten en plichten

Zorg dat arbeidsmigranten vroeg in het migratieproces de juiste informatie hebben over de eigen arbeids- en verblijfsrechten en plichten. Dat kan mogelijke misbruiken vermijden. Een website of brochure is een belangrijke stap. Tegelijkertijd is dat voor de meest kwetsbare groep van arbeidsmigranten onvoldoende om hen te bereiken.

Betrek de adviescommissie bij de verdere uitwerking (voor wie, waarover ...) van de voorziene specifieke kortlopende inburgeringstrajecten voor arbeidsmigranten. Het IMC Migratie en Integratie (7 juli 2023) voorziet dergelijke trajecten en in de conceptnota turboplan beter inburgeren en sneller aan het werk worden deze voor Vlaanderen aangekondigd. Deze trajecten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan een beter onthaalbeleid van arbeidsmigranten in Vlaanderen.

Kost van arbeidsmigratie

Verduidelijk waar het regionale materie betreft het principe zoals afgesproken in het IMC Migratie en Integratie (7 juli 2023) in het regelgevend kader dat de kosten van de gecombineerde vergunningsprocedure, met name de kosten van de retributie en ondersteunende kantoren of tussenpersonen, ten laste van de werkgever vallen en niet van de werknemer teruggevorderd mogen worden.²⁴ De sociale partners vragen betrokken te worden bij de implementatie van het engagement van het IMC Migratie en Integratie (7 juli 2023).

Huisvesting

De nood tot meer en passende huisvesting doet zich over heel Vlaanderen voor waardoor het vinden van een woning zeer moeilijk kan zijn voor een arbeidsmigrant.

- **Evalueer begin 2025 de toepassing over heel de regio van de recent ingevoerde regeling aangaande de huisvesting van arbeidskrachten waaronder buitenlandse arbeidskrachten die tijdelijk in Vlaanderen werken.** Deze regeling zou meer en betere huisvesting voor buitenlandse arbeidskrachten moeten verzekeren. Het specifiek normkader en de exclusiviteit voor de voornoemde doelgroep is echter afhankelijk van een gemeentelijke verordening en beslissing waardoor mogelijks niet alle lokale besturen dit type van huisvesting zullen toelaten op hun gebied.
- **Bestudeer daarnaast welke wijzigingen zich verder opdringen in de betrokken regelgeving om voldoende en adequate tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten te verzekeren.**
- **Werk bovendien naar een gezamenlijk engagement rond tijdelijke huisvesting van arbeidsmigranten met de betrokken stakeholders en de verschillende beleidsniveaus.** Nederland kan hier inspiratie bieden: Nederlandse woningcorporaties, sectororganisaties, vakbonden en gemeenten stelden in 2012 samen met de Nederlandse overheid een 'Nationale verklaring tijdelijke huisvesting EU-arbeidsmigranten' op, wat leidde tot 30.000 woonplekken voor arbeidsmigranten²⁵.
- **Zet tot slot in op handhaving van de regelgeving, opvolging en controle.** In Vlaanderen zijn er een beperkt aantal wooninspecteurs. De Vlaamse wooninspectie moet de nodige handvaten (tijd, middelen en instrumenten) hebben, verder ontwikkelen met de inspecties van andere niveaus en aangrijpen om illegale huisvesting beter te bestrijden.

Eindnoten

- 1 De spanningsindicator is een maat voor de krapte op de arbeidsmarkt. Het is de verhouding tussen het aantal werkzoekenden zonder werk in bemiddeling en het aantal beschikbare vacatures rechtstreeks gemeld aan VDAB. <https://www.vdab.be/trendsdoc/beroepen/index.html>.
- 2 <https://www.vdab.be/sites/default/files/media/files/Knelpuntberoepen2024.pdf>.
- 3 Hoge Raad van Financiën (juli 2023). [Studiecommissie voor de vergrijzing. Jaarlijks verslag.](#) "Tussen 2022 en 2070 wijzigt de leeftijdsstructuur van de bevolking aanzienlijk met een daling van het aandeel van de jongeren van 0 tot 17 jaar en van de 18-66-jarigen en een sterke stijging van het aandeel van de 67-plussers.
- 4 EC (27 april 2022). [Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's. Aantrekken van vaardigheden en talent naar de EU. - 'Population on 1st January by age, sex and type of projection \(proj_19np\)' \(Statistics | Eurostat \(europa.eu\)\)](#).
- 5 Weatherburn, A.; Kruihof, E. H.; Vanroelen, C. (2022). Labour migration in Flanders and the use of the single permit to address labour market shortages. Interface Demography Working Paper.
- 6 Alle cijfers in deze paragraaf zijn afkomstig uit het Myria-jaarsverslag 2023, katern Economische migratie, tenzij anders vermeld. Voor Vlaanderen zijn er meer recente cijfers beschikbaar. In 2023 kende Vlaanderen 10.084 eerste toelatingen tot arbeid toe en 6.549 hernieuwingen. In totaal ging het om 16.663 toelatingen tot arbeid. Cijfers ontvangen van de Dienst Economische Migratie van het Departement WSE.
- 7 zie: Departement WSE (2020) [Intra-EU-detachering in het Vlaams Gewest Een analyse van de data uit LIMOSA 2010-2020](#).
- 8 Met uitzondering van seizoensarbeid. Bron: <https://www.vlaanderen.be/toelating-tot-arbeid/indicatie-behandeltijden-toelating-tot-arbeid>
- 9 Idem, voor hernieuwingen duurt dit 7 tot 8 weken
- 10 Art. 5.2 van de [Single Permit richtlijn 2011/98/EU](#) stelt: "De bevoegde instantie neemt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk vier maanden na de datum van indiening van de aanvraag, een besluit over de volledige aanvraag. In bijzondere omstandigheden die verband houden met het complexe karakter van de behandeling van de aanvraag, kan de in de eerste alinea genoemde tijdslimiet worden verlengd. Indien binnen de in dit lid bepaalde tijdslimiet geen besluit is genomen, bepaalt het nationale recht welke gevolgen het uitblijven van een besluit heeft."
- 11 Art. 5.2 van de [Single Permit richtlijn 2011/98/EU](#) werd als volgt omgezet in de [Belgische vreemdelingenwet](#) (Artikel 61/25-5, § 2): "§ 2. Overeenkomstig artikel 25, §§ 1, 3 en 4 van het samenwerkingsakkoord van 2 februari 2018 beslist de minister of zijn gemachtigde over de verblijfsaanvraag, of over de aanvraag voor vernieuwing, binnen vier maanden na de kennisgeving van het volledig karakter van de aanvraag. De in het eerste lid bedoelde termijn kan in uitzonderlijke omstandigheden die verband houden met het complexe karakter van de behandeling van de aanvraag worden verlengd. De minister of zijn gemachtigde brengt de onderdaan van een derde land en de [3 bevoegde regionale overheid]3 daarvan op de hoogte. Indien de minister of zijn gemachtigde binnen de termijn bedoeld in het eerste lid geen beslissing neemt, wordt de onderdaan van een derde land tot het verblijf gemachtigd."
- 12 Van Huylenbroeck, F. (2023). [Waarom de behandelingstermijn voor een gecombineerde vergunning \(g\)een probleem is](#). Tijdschrift voor Vreemdelingenrecht (2023/4).
- 13 Zie ook Advies BVR ketenaansprakelijkheid van 31 mei 2023: <https://www.serv.be/node/15888>.
- 14 Zie Adviescommissie Economische Migratie (11 december 2023). [SWA elektronisch platform buitenlandse tewerkstelling](#).
- 15 Zie Adviescommissie Economische Migratie (2 maart 2020). [Een efficiënte en toegankelijke erkenning van buitenlandse studiebewijzen](#).
- 16 Met uitzondering van onderzoekers: De onderzoekers kregen in het definitieve uitvoerend samenwerkingsakkoord van 6 december 2018 (art. 42) de mogelijkheid om een aanvraag tot een machtiging tot verblijf in te dienen om werk te zoeken overeenkomstig de wetgeving inzake de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging

- en de verwijdering van vreemdelingen. Wanneer de machtiging tot verblijf wordt verleend, wordt hem een verblijfstitel conform Verordening nr. 1030/2002 afgegeven met een duur van twaalf maanden
- 17 Zie Adviescommissie Economische Migratie (11 mei 2023). [Optimalisatie van lijst middengeschoolde functies voor economische migratie 2023](#).
 - 18 Adviescommissie Economische Migratie (28 juni 2018). [Au Pairs](#).
 - 19 Decreet van 15 oktober 2021 over de uitoefening van zelfstandige beroepsactiviteiten door buitenlandse onderdanen. Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 15 oktober 2021 over de uitoefening van zelfstandige beroepsactiviteiten door buitenlandse onderdanen.
 - 20 Zie: [Jaarverslag Dienst Economische Migratie 2019-2022](#).
 - 21 Zie Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 15 oktober 2021 over de uitoefening van zelfstandige beroepsactiviteiten door buitenlandse onderdanen.
 - 22 Adviescommissie Economische Migratie (19 december 2022). [Samen tegen illegale tewerkstelling](#); Adviescommissie Economische Migratie (31 mei 2023). [BVR Ketenaansprakelijkheid](#).
 - 23 Adviescommissie Economische Migratie (13 december 2021). [Een warm welkom](#).
 - 24 Overeenkomstig de door België geratificeerde ILO-conventie nr. 97 (Migration for Employment Convention) die stelt dat bij publieke internationale arbeidsbemiddeling geen kosten gedragen mogen worden door de arbeidsmigrant, alsook de door België geratificeerde ILO-conventie nr. 181 (Private Employment Agencies Convention) die stelt dat Private Employment Agencies geen kosten mogen vragen aan arbeidsmigranten. Daarnaast maken de [ILO General principles and operational guidelines for fair recruitment](#), die helpen bij de interpretatie van de conventies, duidelijk dat "No recruitment fees or related costs should be charged to, or otherwise borne by, workers or jobseekers." [Principle 7].
 - 25 Morsink, N. (2022). Enkele aanbevelingen om de huisvesting van arbeidsmigranten te verbeteren. De Gids op maatschappelijk gebied, 7, pp. 37-44.